

[Startpagina](#) > ... > [Gerechtelijke Stappen](#) > [Waar En Hoe](#) > [Kosten](#) > Germany

Kosten

Inhoud aangereikt door

Duitsland

Duitsland

Op deze pagina vindt u een overzicht van de procedurekosten in Duitsland.

[Familierecht - echtscheiding](#)

[Familierecht - voogdij over de kinderen](#)

[Familierecht - alimentatie](#)

[Handelsrecht — verbintenissenrecht](#)

[Handelsrecht — aansprakelijkheidsrecht](#)

Regelgeving inzake vergoedingen voor beoefenaars van juridische beroepen

Advocaten

In Duitsland wordt het honorarium van advocaten bepaald door de wet inzake het honorarium van advocaten (*Rechtsanwaltsvergütungsgesetz*, RVG) of door een overeenkomst over het honorarium tussen de advocaat en zijn cliënt. In principe zijn tariefafspraken altijd mogelijk als alternatief voor de reglementaire honoraria. In het laatste geval moeten de bepalingen van artikel 49b van de federale wet inzake de advocatuur (*Bundesrechtsanwaltsordnung*, BRAO) en de artikelen 3a tot en met 4b van de wet inzake het honorarium van advocaten worden nageleefd. Wanneer een advocaat een cliënt in rechte vertegenwoordigt, mag het overeengekomen honorarium niet lager zijn dan waarin de wet voorziet.

De bij het RVG gevoegde schaal van honoraria (bijlage 1 bij de RVG) omvat *ad valorem*-provisies, vaste vergoedingen of bandbreedtes van honoraria die van toepassing zijn op verschillende juridische diensten. Het bedrag van de honoraria hangt gewoonlijk af van de procedurewaarde en wordt in bijlage 2 bij de RVG vermeld volgens deze verschillende waarden. Wanneer een bandbreedte van honoraria wordt aangegeven voor de waarde van een geschil, dan geeft dit het maximale en minimale honorarium aan dat in rekening kan worden gebracht voor de verschillende diensten. Het passende honorarium binnen de voorgeschreven bandbreedte van honoraria moet worden bepaald aan de hand van de omvang en de moeilijkheid van het werk van de advocaat, het belang van de zaak, de financiële situatie van de cliënt en de bijzondere aansprakelijkheidsrisico's van de advocaat. Bandbreedten van honoraria gelden in het bijzonder in strafzaken en kwesties op het gebied van sociale wetgeving.

Gerechtsdeurwaarder

Gerechtsdeurwaarders (*Gerichtsvollzieher*) brengen alleen de kosten in rekening die zijn bepaald in de wet inzake gerechtsdeurwaarderskosten (*Gerichtsvollzieherkostengesetz*, GvKostG). Er is een vast honorarium voorgeschreven voor elke afzonderlijke activiteit die de gerechtsdeurwaarder uitvoert.

Vaste gerechtskosten

Vaste kosten in civiele procedures

Vaste kosten voor partijen in civiele procedures

Bij civiele zaken worden de proceskosten doorgaans berekend op basis van de waarde van de vordering en bepaald door de wet inzake gerechtskosten (*Gerichtskostengesetz*, GKG) en de wet inzake gerechtskosten in familiezaken (*Gesetz über Gerichtskosten in Familiensachen*, FamGKG). De tarieven zijn vastgelegd in het kostenschema (bijlage 1 bij de betreffende wet). De tarieven zijn op basis van de procedurewaarde vastgelegd in een tabel in bijlage 2.

- In algemene civiele zaken en in zaken betreffende familieconflicten, met name alimentatiezaken, is het tarief 3,0. In huwelijkszaken is het 2,0 en in zaken met betrekking tot kinderen, bijvoorbeeld wanneer het gaat om voogdij en omgangsrecht, is het tarief 0,5. De procedurewaarde wordt als volgt bepaald: In huwelijkszaken wordt de vaststelling van de procedurewaarde overgelaten aan het oordeel van het gerecht, waarbij rekening gehouden wordt met de omvang en het belang van de zaak en het inkomen van de echtgenoten. Normaliter komt de procedurewaarde overeen met driemaal de netto-inkomsten. In familiegeschillen hangt de procedurewaarde in de regel af van de waarde van de vordering. In zaken betreffende onderhoudsverplichtingen is de waarde beperkt tot het bedrag van de gevorderde alimentatie, zij het hoogstens het jaarlijkse bedrag ervan. In de berekening worden eventuele opgelopen betalingsachterstanden tot het moment van indiening van de vordering meegenomen.
- In zaken met betrekking tot kinderen, met name wat betreft voogdij en omgangsrecht van de ouders, is de procedurewaarde 5 000 EUR.

Wanneer er geen afspraken over het honorarium zijn gemaakt, worden de honoraria voor vertegenwoordiging voor de rechter door een advocaat berekend aan de hand van de procedurewaarde. Deze waarde komt doorgaans overeen met het bedrag dat is gebruikt om de gerechtskosten te bepalen. De wet inzake de vergoeding van advocaten bepaalt nauwkeurig welke honoraria voor welk type rechtszaak van toepassing zijn en tegen welke tarieven. De tarieven op basis van de procedurewaarde zijn vastgelegd in bijlage 2 bij deze wet.

Voor civiele zaken in eerste aanleg ontvangen advocaten in de regel een procedurevergoeding van 1,3 maal het tarief en een zittingshonorarium van 1,2 maal het tarief. Als de advocaat de partijen bijstaat om in eerste aanleg tot een schikking te komen, ontvangt hij ook een bemiddelingshonorarium (*Einigungsgebühr*) met een coëfficiënt van 1.

Stadium van de civiele procedure waarin de vaste kosten moeten worden voldaan

Voor algemene civiele zaken, alimentatiezaken en huwelijkszaken moeten de gerechtskosten worden voldaan wanneer de zaak aanhangig wordt gemaakt of de eis wordt ingediend. Bij familiezaken moeten ze aan het eind van de procedure worden betaald. Tenzij anders overeengekomen wordt de vergoeding van de advocaat in principe betaald na het voltooien van de opdracht. Het is echter bij wet toegestaan om een voorschot te vragen.

Vaste kosten bij strafrechtelijke procedures

Vaste kosten bij strafrechtelijke procedures

In strafzaken worden vaste kosten pas in rekening gebracht na de definitieve veroordeling. De gerechtskosten worden bepaald in samenhang met de opgelegde straf en variëren in eerste aanleg van 1 200 EUR tot 169 EUR. Als er geen afspraken over het honorarium zijn gemaakt, ontvangt de advocaat, of hij nu raadsman van de verdachte is of vertegenwoordiger van de andere partijen, honoraria die zijn vastgesteld binnen een bepaald raamwerk.

Stadium van de strafprocedure waarin de vaste kosten moeten worden voldaan

De gerechtskosten moeten worden betaald nadat het definitieve vonnis is uitgesproken. Tenzij anders overeengekomen wordt de vergoeding voor de diensten van de advocaat betaald na voltooiing van diens opdracht. Het is echter bij wet toegestaan om een voorschot te vragen.

Vaste kosten in grondwettelijke procedures

Vaste kosten voor partijen in grondwettelijke procedures

Procedures voor het federaal grondwettelijk hof (*Bundesverfassungsgericht*) zijn gratis (overeenkomstig artikel 34 van de wet inzake het federaal grondwettelijk hof (*Bundesverfassungsgerichtsgesetz*)), tenzij ze ten onrechte zijn ingediend. Vertegenwoordiging, met name door een advocaat (*Rechtsanwalt*), is alleen vereist in het geval van een hoorzitting voor het federaal grondwettelijk hof (overeenkomstig artikel 22 van de wet inzake het federaal grondwettelijk hof).

Stadium van de grondwettelijke procedure waarin de vaste kosten moeten worden voldaan

Tenzij anders overeengekomen, wordt de advocaat vergoed voor zijn diensten aan het einde van zijn mandaat voor het grondwettelijk hof. Het is echter bij wet toegestaan om een voorschot te vragen.

Informatie die wettelijke vertegenwoordigers vooraf moeten verstrekken

Rechten en verplichtingen van de partijen

De advocaat moet zijn cliënt volledige informatie verstrekken en hem zo goed mogelijk adviseren. Daarbij moet hij hem de veiligste en minst risicovolle manier bieden om het gewenste doel te bereiken. Advocaten moeten ook wijzen op eventuele risico's van de zaak, zodat de cliënten een weloverwogen beslissing kunnen nemen. Advocaten moeten de vragen van hun cliënten volledig en naar waarheid beantwoorden. Alvorens de zaak voor de rechter te brengen, moet de advocaat zijn cliënt duidelijk informeren over de vooruitzichten van de procedure en de (met name financiële) risico's die deze met zich meebrengt, met name de financiële risico's.

Advocaten hebben in bepaalde gevallen speciale verplichtingen om informatie te verstrekken:

- Als het honorarium van een advocaat is gebaseerd op de procedurewaarde, moet de advocaat de cliënt hiervan op de hoogte brengen, voordat hij of zij de opdracht aanvaardt (conform artikel 49b, lid 5, van de federale wet inzake de advocatuur). Als er een overeenkomst wordt aangegaan met betrekking tot de vergoeding van een advocaat, moet hij of zij erop wijzen dat, in geval van vergoeding van kosten door de tegenpartij, alleen de wettelijk vastgestelde kosten zullen worden vergoed (conform artikel 3a, lid 1, derde zin, van de wet inzake de vergoeding van advocaten).
- Vóór het sluiten van een overeenkomst om een cliënt te vertegenwoordigen voor een arbeidsrechtbank, moet de advocaat zijn cliënt erop wijzen dat de vergoeding niet kan worden terugbetaald (artikel 12a, lid 1, zin 2, van de wet inzake arbeidsrechten (*Arbeitsgerichtsgesetz*)).

Hoe kosten worden bepaald - rechtsgrondslag

Waar kan ik informatie vinden over de wetgeving inzake kosten in Duitsland?

De Duitse wetgeving inzake kosten is verkrijgbaar in de boekhandel. U kunt ook de meest recente versie gratis raadplegen op het internet.

In welke talen kan ik informatie verkrijgen over wetgeving inzake kosten in Duitsland?

Informatie over de Duitse wetgeving inzake kosten is voornamelijk in het Duits beschikbaar.

Waar kan ik aanvullende informatie vinden over procedurekosten?

Online-informatie over procedurekosten

De meest recente versies van de Duitse wetgeving zijn te vinden op de website <https://www.gesetze-im-internet.de/> De verschillende wetten hierover kunt u downloaden door de betreffende afkorting (GKG, FamGKG, GNotKG, GvKostG en RVG) in te voeren in de zoekbalk.

Waar kan ik informatie vinden over de duur van de verschillende procedures?

Het federale statistiekbureau (*Statistisches Bundesamt*) brengt een jaarlijkse reeks [statistische publicaties](#) over de rechtsbedeling uit. Het rapport over civiele rechtspraak bevat bijvoorbeeld gegevens over de duur van civielrechtelijke procedures in Duitsland, per deelstaat en district van de hogere arrondissementsrechtbank (*Oberlandesgericht*). Er worden afzonderlijke gegevens verstrekt voor de arrondissementsrechtbanken

(*Amtsgerichte*) en de regionale rechtbanken (*Landgerichte*), alsook voor procedures in eerste en tweede aanleg. Het verslag bevat statistieken over de duur van procedures op bepaalde rechtsgebieden, zoals medische aansprakelijkheid, verkeersongevallen of reiscontracten.

Waar vind ik informatie over de gemiddelde kosten van verschillende soorten gerechtelijke procedures?

Sommige boeken hebben betrekking op de kwestie van de gemiddelde kosten van civiele procedures. Deze boeken kunnen verschillende aspecten bestrijken, waaronder rechtsgrondslagen, strategieën voor kostenbeheersing, casestudy's en praktische voorbeelden. Daarnaast zijn er online verschillende simulatoren beschikbaar, bijvoorbeeld op het [justitieportaal van Noordrijn-Westfalen](#), kunnen de proceskosten vooraf worden berekend.

Btw

Waar kan ik informatie vinden over btw? Wat zijn de geldende tarieven?

Rechtbanken en gerechtsdeurwaarders hoeven geen btw aan te rekenen. Advocaten moeten echter een btw-tarief van 19 % btw toepassen. het overeenkomstige bedrag wordt afzonderlijk op de factuur vermeld en wordt derhalve niet in hun vergoeding opgenomen.

Rechtsbijstand

Toepasselijke inkomensgrens op civielrechtelijk gebied

Eenieder die de proceskosten niet of slechts gedeeltelijk kan betalen, kan om rechtsbijstand verzoeken. Er wordt rekening gehouden met zijn persoonlijke en financiële situatie. De voorgestelde gerechtelijke procedure moet een redelijke kans van slagen hebben en mag niet vexatoir lijken. Procederende partijen moeten echter, voor zover redelijk, van eigen middelen gebruikmaken. Afhankelijk van de omvang van de middelen kan rechtsbijstand ofwel worden verleend in de vorm van een totale subsidie zonder terugbetalingsverplichting, ofwel gepaard gaan met een verplichting tot terugbetaling in termijnen. Het federale ministerie van Justitie heeft een folder gepubliceerd over juridisch advies en rechtsbijstand, getiteld "*Beratungshilfe und Prozesskostenhilfe*", die met behulp van voorbeelden antwoord geeft op de meest gestelde vragen.

Toepasselijke inkomensgrens voor beklaagden in strafrechtelijke procedures

In strafzaken verschillen de regels met betrekking tot de inkomsten van beklaagden. Anders dan in het geval van rechtsbijstand aan eisers, geldt voor beklaagden geen vast plafond. In plaats daarvan gelden voor de toekenning van financiële steun andere criteria.

Toepasselijke inkomensgrens voor slachtoffers op strafrechtelijk gebied

De toekenning van rechtsbijstand aan slachtoffers van een strafbaar feit hangt af van hun inkomen. Er wordt rekening gehouden met de kosten van de zaak en met de persoonlijke omstandigheden van de eiser, met inbegrip van onderhoudsverplichtingen en verblijfkosten. Er worden flexibele inkomensgrenzen vastgesteld en in sommige gevallen kan rechtsbijstand worden verleend in de vorm van een verplichting om deze in termijnen terug te betalen.

Overige voorwaarden voor rechtsbijstand aan slachtoffers op strafrechtelijk gebied

Er geldt een speciale regeling voor slachtoffers van bepaalde ernstige strafbare feiten met voorbedachte rade. Zij kunnen gratis rechtsbijstand aanvragen, ongeacht hun financiële situatie.

Overige voorwaarden voor rechtsbijstand aan verweerders

De verlening van rechtsbijstand aan beklaagden is eveneens afhankelijk van bepaalde voorwaarden. Het hangt niet af van het inkomen, maar van juridische factoren, waaronder de ernst van de ten laste gelegde feiten, de mogelijke straf, de complexiteit van de situatie en het vermogen van de beklagde om zich te verdedigen. Telkens wanneer de beklagde zich in hechtenis bevindt of voor een rechtbank moet verschijnen om te beslissen over zijn detentie of plaatsing, wordt een door de rechtbank aangewezen advocaat benoemd .

Kosteloze rechtszaken

Volgens artikel 183 van de wet inzake sociale gerechten (*Sozialgerichtsgesetz*) brengt de procedure voor deze rechterlijke instanties geen kosten met zich mee voor de rechthebbenden. Het gaat onder meer om verzekerden, ontvangers van een uitkering (met inbegrip van rechthebbenden op een nabestaandenpensioen), gehandicapten en hun rechtsopvolgers, mits zij in hun hoedanigheid van eisers of verweerders aan de procedure deelnemen. Personen die niet binnen de werkingssfeer van artikel 183 vallen, moeten overeenkomstig artikel 184 van de wet inzake sociale gerechten voor elk geschil een forfaitaire som betalen: 150 EUR voor procedures voor rechtbanken voor sociale zaken (*Sozialgerichte*), 225 EUR voor procedures voor regionale rechtbanken voor sociale zaken (*Landessozialgerichte*) en 300 EUR voor procedures voor het federale hof voor sociale zaken (*Bundessozialgericht*). Artikel 197a van de wet inzake sociale gerechten bepaalt dat, in bepaalde gevallen, de in de wet inzake gerechtskosten voorziene kosten ook verschuldigd zijn wanneer de eiser noch de verweerder tot de in artikel 183 van de wet inzake sociale gerechten bedoelde categorieën personen behoren. De volgende regelingen gelden in strafzaken: als de beklaagde wordt vrijgesproken, de opening van de hoofdprocedure wordt geweigerd of de procedure wordt beëindigd, betaalt de schatkist de kosten en uitgaven die noodzakelijkerwijs door de beklaagde zijn gemaakt overeenkomstig artikel 467 van het Duitse wetboek van strafvordering (*Strafprozessordnung, StPO*); als de beklaagde wordt veroordeeld, moet hij in beginsel de proceskosten zelf dragen, met inbegrip van de honorering van de toegewezen advocaat overeenkomstig artikel 465 van het wetboek van strafvordering.

Wanneer wordt de in het ongelijk gestelde partij verwezen in de kosten van de in het gelijk gestelde partij?

De in het ongelijk gestelde partij wordt verwezen in de kosten van de tegenpartij, waarbij het onder meer gaat om gerechtskosten, wettelijke honoraria van de advocaat van de wederpartij en gemaakte kosten, reiskosten en eventuele inkomstenderving als gevolg van het bijwonen van de rechtszaak. Deze kosten moeten noodzakelijk zijn geweest om hun rechten naar behoren te kunnen verdedigen of zich tegen een rechtsvordering te kunnen verdedigen.

Vergoeding van deskundigen

De honoraria van de door een rechter aangewezen deskundigen worden berekend op basis van uurtarieven die zijn vastgesteld overeenkomstig de wet inzake de honorering en vergoeding van juridische deskundigen en andere interveniërende partijen (*Justizvergütungs- und -entschädigungsgesetz, JVEG*). Deze vergoeding moet worden betaald door de partijen in de procedure.

De kosten van een deskundige die particulier wordt ingeschakeld door een partij bij de voorbereiding van de rechtszaak maken geen deel uit van de procedurekosten waarvan de terugbetaling door de uitspraak van de rechter wordt geregeld. Deze kosten moeten dus afzonderlijk worden gevorderd. Als een partij een deskundige heeft ingeschakeld om tijdens de rechtszaak te adviseren, is terugbetaling afhankelijk van de noodzaak van dit advies in de onderhavige zaak.

De kosten van een deskundige die door de rechtbank wordt ingeschakeld om te getuigen, worden betaald door de in het ongelijk gestelde partij, als beide partijen slechts gedeeltelijk in het gelijk zijn gesteld of in het ongelijk zijn gesteld, verdelen zij de kosten naargelang van de uitkomst van het geschil.

Vergoeding van vertalers en tolken

Vertalers en tolken die worden ingeschakeld door de rechtbank, ontvangen een vergoeding waarvan de hoogte ook is vastgesteld in de wet inzake de honorering en vergoeding van juridische deskundigen en andere interveniërende partijen. Deze vergoeding moet worden betaald door de partijen in de procedure. Tolken worden betaald op basis van een uurtarief; vertalers ontvangen een vergoeding per vertaalde regel. In strafzaken worden de tolk- en vertaalkosten voor verweerders of belanghebbende partijen, mits ze noodzakelijk zijn voor de verdediging of voor de uitoefening van procedurele rechten, normaliter door de staat betaald.

Nuttige links

[Bondsministerie van Justitie](#)

[Bemiddelingsteam van de Duitse orde van advocaten](#)

[Federale vereniging voor bemiddeling in familiezaken](#)

[Federale vereniging voor bemiddeling](#)

[Federale vereniging voor bemiddeling in het bedrijfsleven en de beroepsomgeving](#)

[Bemiddelings-/mediationcentrale \(CfM\)](#)

[Ombudsman voor particuliere banken](#)

[Ombudsman voor het bankwezen](#)

[Bemiddelingscomité van de Duitse Centrale Bank](#)

[Ombudsman van de Duitse coöperatieve bankgroep](#)

[Ombudsman voor particuliere spaar- en bouwfondsen](#)

[Ombudsman voor spaar- en bouwfondsen van de deelstaten](#)

[Raadgevende comités en bemiddelingscomités van artsenkamers](#)

[Bemiddelingscomité voor mobiliteit](#)

[Bemiddelingscomité van de balie](#)

[Bemiddelingscomité voor toeristen](#)

[Bemiddelingscomité voor lokaal vervoer Noordrijn-Westfalen](#)

[Ombudsman particuliere ziekteverzekering en particuliere zorgverzekering](#)

[Bemiddelingscomité van de Duitse vereniging van directeuren van begrafenisondernemingen](#)

[Arbitragecommissie federaal netwerk](#)

[Ombudsman in onroerend goed bij de Duitse vereniging voor onroerend goed](#)

[Arbitrageorganen van de kamers van koophandel en industrie](#)

[Consensuscomité voor honorariums en schadevergoedingen](#)

[Vereniging van Duitse autofabrikanten](#)

[Laatste versies van de Duitse wetgeving](#)

Relevante documenten

[Duits verslag over de studie naar de transparantie van de kosten \(565 Kb\)](#)

■ Laatste update: 31/07/2025

De verschillende taalversies van deze pagina worden bijgehouden door de betrokken lidstaten. De informatie wordt vertaald door de diensten van de Europese Commissie. Eventuele aanpassingen zijn daarom mogelijk nog niet verwerkt in de vertalingen. De Europese Commissie aanvaardt geen verantwoordelijkheid of aansprakelijkheid met betrekking tot informatie of gegevens in dit document. Zie de juridische mededeling voor auteursrechtelijke bepalingen van de lidstaat die

verantwoordelijk is voor deze pagina.